

En af Peter Høegs døtre har spejlet ham. Med udgangspunkt i denne tilrettevisning beskriver han hvordan kreative og meditative processer har det med hinanden, hvordan de et stykke ad vejen kan befrugte hinanden, men også hvordan de kan virke modsatrettede. Og han vover et forsigtigt håb om at denne modsætning måske kan løses.

***

Hokus Pokus
af Peter Høeg

Fra mine børn har jeg gennem årene måttet høre mange bitre sandheder.
Forleden sagde en af mine døtre til mig: – Far, jeg mener det er vigtigt, at I der arbejder med spiritualitet ret tit spørger jer selv om det mantra, I mediterer på, ikke i virkeligheden er det der hedder 'Hokus pokus, mig selv i fokus'.
Som de fleste andre har jeg bag mig en lang træning i at afvise kritik, og da især hvis den, som i dette tilfælde, er berettiget.
Alligevel blev jeg ved med de følgende dage at høre ekkoer af min datters kommentar for mit indre øre.
Nok også fordi jeg netop da var på vej hen imod at skrive dette. Som lige nøjagtigt har mig selv i fokus.
Måske er det uundgåeligt. Altså ikke at man selv er det eneste, man har i fokus. Men at tage udgangspunkt i sig selv kommer ingen af os vel udenom.
Også fordi alternativet er farligt. Glemmer vi os selv, så projicerer det 'mig selv', vi ikke vil være ved, sig ud på andre, og så ryger den sidste rest af fri vilje, friheden til at indse sin egen begrænsning.

Da jeg var omkring 30 formulerede jeg – eller formulerede min tilværelse for mig – hvad de tre vigtigste ting i livet var for mig: At være noget for mine venner og min familie, at skrive de bøger der meldte sig, så omhyggeligt som muligt, og at arbejde med meditation. De prioriteter har nu holdt i 30 år.
Det er derfor næsten lammende, nu hvor jeg bevæger mig mod at skrive dette, at mærke hvor lidt jeg véd om dem. Hvor lidt jeg véd om kærlighed, kreativitet og meditation.
Når jeg sidder foran en gruppe (jeg underviser lejlighedsvis i disse emner), kan jeg jævnligt rammes af den samme lammelse og tænke: Hvordan er jeg endt her, jeg der intet kan lære disse mennesker om det vi sidder her for at arbejde med?
Måske er denne magtesløshed ikke min alene. Samhørighed mellem mennesker, idéstrømme og den fordybelse af bevidsthedsklarheden og følelseslivet som man kalder meditation, er alle helhedstilstande. Det vil sige de er større end sproget.
Først og fremmest er de praksisveje, altså noget man *gør*, snarere end noget man *véd* eller kan vide noget om.
Det er derfor også spørgsmålet om man kan lære mennesker noget om disse veje.
Det, der bringer mig ud af lammelsen, nu og i undervisningslokalet, er en holdning jeg mener jeg deler med mine kolleger i Vækstcenterets undervisningsgruppe: At vi ikke kan eller skal tilbyde løsninger. Hvad vi kan håbe på at gøre er at foreslå redskaber med hvilke mennesker selv kan finde deres egne løsninger.
Med alle disse forbehold prøver jeg så alligevel at sige noget om spiritualitet og kreativitet:

Jeg begyndte at skrive og meditere af en bestemt grund, og det er den grund der stadig driver mig: For mig er kreativitet og meditation kighuller ud fra indespærringen i min hokus pokus mig selv.
Jeg skrev min første fortælling da jeg var i begyndelsen af 20'erne. En pige, jeg var mere end alvorligt forelsket i, blev væk, og da det gik op for mig at hun ikke ville komme til det aftalte møde, indfandt der sig en dyb fortvivlelse. Som på en måde skrev fortællingen, og efter nedskrivningen indfandt der sig en mærkbar lettelse.
Ikke en seriøs udfrielse. Men alligevel en glæde og en slags midlertidig heling.
Meditation indfandt sig nogle få år efter. Jeg krydsede Atlanten i en sejlbåd og gik i land på Azorerne, hvorefter bevidstheden uden varsel skiftede og i måske en halv time oplevede en mærkbar lettelse.
Ikke en virkelig frisætning.
Men en vis lettelse.
Når jeg fra min indespærring i mig selv ser ud på andre, uanset om de digter eller mediterer eller ikke gør nogen af delene, men noget andet og lige så vigtigt, så bestyrkes jeg i den opfattelse at de på deres vej gennem livet er drevet af de samme hovedmotiver

som jeg: Den mørke desperation ved at være indespærret i sin egen ensomhed. Og den lysende, punktformigt løfterige, lettelse og anelse om at det faktisk er muligt at komme ud.
Sufierne siger at mystikerne er de grådigste mennesker i verden. De vil ikke nøjes med det punktformige. De vil ud nu.
Den der vil ud nu, kreativt eller meditativt eller både og, får brug for en lærer.
For forfattere er det i sin orden – og kan det endda være en fordel – at læreren er død. Hemmingway sagde, med en forfriskende mangel på beskedenhed der samtidigt jo, desværre, afslørede at manden var komplet syltet ind i hokus pokus: 'De store forfattere (læs: som mig selv) tager kun ved lære af de afdøde'.
For os der mediterer, er lærerne nødt til at være i live. Af mange grunde hvoraf jeg vil nøjes med at nævne den vigtigste: Meditation drejer sig om at møde først ét og derefter alle mennesker uden fordomme, og en sådan kontakt er så usædvanlig at man har brug for hjælp. Man har brug for en anden der i kortere eller længere stræk selv kan være helt fordomsfri og komme en i møde, række hånden frem, og hjælpe en ud i denne usædvanlighed.
Det koster at møde en lærer, det koster rigtig meget.
Men alle de store ting i tilværelsen koster. Det koster at møde stor kærlighed (man kommer aldrig over det, det er livsvarigt), det koster at få børn (det kommer man heller aldrig over, se bare hvad jeg må høre på fra mine børn) og det koster at have fået et talent (alle mennesker har mindst ét talent og dermed den livsvarige opgave med at forvalte det).
Så alle dybere erfaringer koster.
Og det gælder ikke bare de spirituelle lærere. Jeg har haft tre store læreroplevelser: med Peter Brask der er professor emeritus i litteraturvidenskab, med den forrykte og geniale svenske shaman Johan Borghäll, og med Jes Bertelsen.
De tre oplevelser har været, og er, af livsvarig betydning for mig.
En stor lærer kommer man til at elske, jeg elsker Peter, Johan og Jes.
Selvom jeg tror at i hvert fald Peter vil blive forbavset over at læse dette. Ud over at være en stor international videnskabsmand og komponist har han en forfinet tilbageholdenhed i sit væsen som ikke inviterer til følelsesudbrud.
Jeg tror at en sådan blanding af taknemmelighed og kærlighed på en eller anden måde er gensidig, jeg tror at mine lærere et eller andet sted også livsvarigt har mig i deres hjerter.

Måske kan man sige at det der får en til at ønske at følge en kreativ eller intellektuel eller empatisk lærer, er oplevelsen af at den pågældende står inde i et storslået rum man selv ønsker at få adgang til.

Mens det der får en til at følge en spirituel lærer, er oplevelsen af at den pågældende selv, i stræk, står udenfor bygningen og derfra kan vise vej ud i det fri.
Her er vi måske det sted hvor kreative og spirituelt-meditative processer fører forskellige steder hen.
For et langt et langt stykke ad vejen følges de. De første 15 år supplerede de i mit liv rimeligt gnidningsløst hinanden.
Sådan oplever jeg også det er når der undervises i disse områder: Kreativitet giver glæde, gennemstrømning, humor, dybde og varme til meditation og mindfulness. Som på deres side giver klarhed, afspænding, indre ro og selvberoenhed til kreativitetens livfuldhed og vildskab.
Et langt stykke ad vejen.
Længere henne bliver det mere kompliceret.
Eller rettere: bliver det *måske* mere kompliceret. For egentlig har jeg bare mine egne hokus pokus erfaringer at bygge på.
Naturligvis følger jeg med opmærksomhed kunstnere der mediterer og har en spirituel lærer, hvad enten de og læreren er døde eller levende
David Bowie fulgte den 16. Karmapa. Sonny Rollins havde en japansk zen-roshi. Poeten Ginsberg, komponisterne Philip Glass og John Cage, forholdt sig alle intenst til den tibetanske lærer Chögyam Trungpa. Doris Lessing må, efter bøgerne at dømme, have haft en eller anden form for sufitræning. Jan Kjærstad véd noget essentielt om blandt andet seksuel tantra. T. S. Elliot havde forbindelse til flere karismatiske katolske spirituelle lærere. Mary Oliver må helt sikkert også have en praksis og en lærer.
Længere tilbage er der kunstnerne i de store spirituelle traditioner, de taoistiske malere, zen-kalligraferne, tankhamalerne, ikonmalerne, kirkemusikkomponisterne. De anonyme forfattere til fortællingerne i sufismen, i vajrayana og zen. Og der er Rumi. Og Hafiz. Longchen Rabjam. Og Bach.
Desværre er det ikke eksempler det er nemt at lære af.
For det første skal vi ikke sammenligne os med de store. Og for det andet er det, blandt de hvis skæbne man så måske forsigtigt kunne prøve at spejle sig i, meget svært at finde ud af hvor langt ind i en meditativ træning, de egentlig er gået (at de alle er gået megalangt rent kunstnerisk er der jo ikke tvivl om).

Det er min personlige erfaring – hvad den så er værd – at det sted hvor kreativitet og spiritualitet begynder at ville hver sin vej, ligger et stykke inde i bevidstheden.
Lad os forestille os et menneske der, når det er et eller andet sted i 20'erne, indleder en daglig meditationspraksis og endvidere hver dag sidder en times tid ved klaveret og komponerer. At vedkommende fortsætter den proces i en årrække. Får opført og udgivet musik, og måske kan leve af det. Hvad der giver den pågældende mulighed for at give

plads og omhu til både den meditative og den kreative proces.
Lad os videre forestille os at det menneske i den årrække oplever de to processer som tvillingesøstre.
Søstrene går med hinanden i hånden. De vokser begge, snart er den ene lidt foran, snart den anden, men de støtter, hjælper og supplerer hinanden. Og de har tilsyneladende det samme projekt. De vil begge vokse, og de vil begge frem i verden og ud i livet. Og faktisk vil de, hvis man kigger godt efter, også begge gerne gøre lidt for andre, inde i al kreativitet og spiritualitet ligger et empatisk ønske om at nå frem til og gøre noget for andre.
Men på et tidspunkt, når begge søstre er, skal vi sige: omkring 18, så begynder den komponist, inde i hvem de bor, at indse at de to unge kvinder måske alligevel ikke vil nøjagtig det samme.
Det kan føles som om den kreative søster begynder at stoppe op. For på en måde er hun godt tilfreds. Hun har adgang til stabile flows af toner og harmonier, hun har publikum og penge og anerkendelse.
Og hun har opdaget at søsteren vil videre, eller i hvert fald et andet sted hen. Hun vil ikke kun ind i musikken, hun vil om bag den, til kilden der ligger dybere, også dybere end al sprog og al lyd.
Så har vi balladen. For i alle kreative processer – i hvert fald dem som vi almindelige små kunstnere har mulighed for nå – er der indbygget et skjult loop, en tilbageføring til egoet. På den ene side véd man som kunstner at man i den skabende proces åbner indad (eller udad eller opad, alle tre udtryk, og mange andre, er sande). Men det hvide lys (eller den ikke formsatte kreative energi, eller inspirationen, alle tre udtryk og mange andre er sande) bryder man derefter i sin personligheds prisme for at skabe kunstværket.
Det er præcist denne paradoksale enhed af noget alment, kollektivt, og dybt personligt der gør, at kunst kan bevæge os. Det rent personlige er for privat, og det rent almene for banalt eller abstrakt til at nå og røre hjertet.
Kunstværket er altså altid også udtryk for kunstnerens personlighed, og derfor også for hans eller hendes grundtraumatik, de fundamentale modsætninger vi alle på hver vores unikke måde er bærer af.
Det er det jeg mener med et loop. Kunstværket bærer på én gang et empatisk forsøg på at nå publikums hjerter og et forsøg på at stabilisere kunstnerens ego, fortælle at hun eller han er i live, er til, er værd at elske.
Dette loop prøver at sikre at de strømme – eller dråber – af magt, anerkendelse og penge – og måske endda kærlighed – som værket vækker, føres tilbage til kunstnerens ego.
Den kreative søster vil derfor ikke længere på rejsen end til nøjagtig det vadested hvor to kurver skærer hinanden og når et optimalt forhold: Forholdet mellem på den ene side lykken ved at opleve kreativ gennemstrømning, der kræver at jeget træder delvist til

side, og på den anden side lykken ved at det samme jeg næres og opfedes og trives ved at opleve accept og anerkendelse udefra.
Det vadested er den spirituelle søster ikke tilfreds med. Hun vil videre.

Her bliver det farligt. For spiritualiteten er villig til at risikere alt, også det kreative projekt, for at vågne, for at følge sin intuitive oplevelse af at hvis man vil udfries af sit hokus pokus og sit mig selv i fokus, så må man også være villig til at opgive sig selv.
På det sted bliver det meditative projekt truende, det bliver liv/død-agtigt. For hvad skal de to søstre gøre? De elsker hinanden, deres hjerter fortæller dem at de skulle kunne følges. Men de er på vej i hver sin retning.
Komponisten der huser dem, vil på dette sted opleve at deres mulige adskillelse føles som en virkelig eksistentiel risiko.
Her bliver forholdet til læreren endnu mere vitalt og endnu mere vanskeligt.
Hvordan skal man bruge læreren ind i sammenblandingen af kreative og spirituelle processer? For desværre er det kun i dette billede at de to er adskilte søstre, i virkeligheden kan man det meste af tiden ikke skelne den ene tvilling fra den anden. Og hvordan skal læreren stille sig, med sin personlige smag og sin interesse for kunst og sine sym- og antipatier som den helt almindelige del af lærerpersonligheden er fuld af, og sit intense ønske om at hjælpe den praktiserende til at vågne, hvordan skal en lærer stille sig med alt dette?
I en moderne verden hvor kunsten for kun nogle hundrede år siden har kæmpet sig fri af dogmatisk spiritualitet og derfor er hysterisk bange for igen at blive undertrykt? Hvad skal læreren gøre?
Min lærer har gjort det at han på dette område fuldstændig har blandet sig udenom.
I de 20 år han og jeg har haft en intens relation, har han ikke én eneste gang sagt ét pip der kunne pege min kreative proces i nogen som helst retning.
Hvad jeg altid vil være ham taknemmelig for.
Så banen er kridtet op: De to tvillingesøstre trækker i hver sin retning, komponisten sveder angstens sved, og læreren står på bredden og følger intenst med, men tier stille.
Hvad sker der her?
Jeg véd det ikke. Og jeg tror ikke at så mange andre véd det heller. Selv om problemet er mit, er det ikke mit alene. Vi befinder os i en ny, postmoderne tid. For første gang forsøger spiritualiteten, flere steder i Vesten, at lægge alle dogmer fra sig og træde politik og videnskab og kunst i møde og udveksle med alle tre områder.
Ingen véd hvad der kommer til at ske.
Men man kan måske pege på nogle mulige retninger tingene kunne tage. Hvis vi er enige om at alt, hvad jeg kan gøre, er at pege fra mig selv, og hvis vi er enige om at mit eksempel er et lille et.

Lad mig med det samme sige hvad jeg tror er det centrale problem. Som i hvert fald er det for mig: Den helt store vanskelighed er at vi i vores kultur ikke har troværdige billeder af spirituelle lærer-elev forhold.
For den spirituelle og kreative proces er dette langt alvorligere end det måske lyder. Den spirituelle længsel, længslen efter, og anelsen om, muligheden af at komme ud af hokus pokus indespærringen i mig selv, den findes jo medfødt i os alle.
Verdensreligionerne er ikke kun kreativ bedøvelse og forsøg på at dulme dødsangsten, de er også udtryk for en latent viden i os alle om at tilværelsen, ud over hvad den ellers er, også er en drøm vi kan vågne fra.
Vi sover og drømmer dette liv, og véd et eller andet sted at vi har brug for hjælp til at vågne, vi har brug for en drømmehjælper der peger på den dør, der kan føre til opvågning.
Men i den danske 21. århundredes variation af drømmen er der ingen billeder på hvordan sådan en hjælper kan se ud. Og skulle det alligevel ved et slumpetræf lykkes os at finde en, så véd vi ikke hvordan vi skal relatere til vedkommende.
Så vi bruger de billeder på hjælpere, og relationer til hjælpere, vi kender, hvad skal vi ellers gøre?
I vores kultur og tid er helgenerne væk. De var ellers sådan en slags formidlere mellem Gud og mennesker. Folkekirkens præster tiltror vi heller ikke spirituel visdom (hvor skulle de også få den fra, de har gået i skole og på universitetet ligesom os andre, og dér er Gud i hvert fald ikke immatrikuleret). Politikerne er ikke troværdige, sports- og filmhelte heller ikke. Og forfatterne, skulle jeg hilse fra i hvert fald hokus pokus mig selv og sige, vi har ingen dybere svar på, hvad det hele handler om.
I den situation, uden spirituelle rollemodeller, uden nogen eksempler på hvordan dybere eksistentiel visdom kan se ud, læner bevidstheden sig uvægerligt mod far og mor. Helt automatisk, og uden at der er ret meget at stille op, forestiller vi os, hvis vi går dybere ind i meditative processer, at en spirituel lærer er en der vil hjælpe os til vækst på samme måde som far og mor engang – ideelt set – hjalp os ud af barndommen.
Men her tager man fejl. Og ikke bare man, vi tager alle fejl, jeg har taget fejl igen og igen, og jeg bliver ved.
For den spirituelle lærers opgave og funktion er en anden.
Ikke fuldstændig væsensforskellig fra den instruktør der underviser i for eksempel kreativitet, og igen og igen peger eleven ind mod hans eller hendes egne ressourcer, igen og igen insisterer på at kreativiteten er et allestedsnærværende flow, der aldrig af sig selv stagnerer, ikke helt ulig dette prøver den spirituelle lærer at pege på elevernes egen spiritualitet og fremstiller sig selv som ikke far eller mor, men jordmoder for den praktiserendes egen forløsning af sine egne åndelige potentialer.
Alligevel kan vi, der mediterer, sjældent eller aldrig undgå at projicere forældrebilleder

på læreren og dermed forholde os til ham på en mere barnlig måde end godt og sundt er. Eller vi projicerer Jahve, den altvidende og almægtige gud, på læreren. Eller de tilsvarende mørke modbilleder, Djævelen, den onde far og den onde mor. Eller Mahakala. Og i det hele taget alle mulige mere eller mindre forvirrede personlige og kollektive forestillinger der tilbyder sig for den billedløse spirituelle længsel.
Man skal ikke tro at læreren i dette projektive spil er i salveten. Ligesom eleverne ikke uden videre véd hvordan en nutidig lærer ser ud, og hvordan de skal forholde sig til ham, véd læreren ikke uden videre hvordan moderne elever skal behandles.
For hvor skulle han vide det fra, fænomenet er nyt?
De (få) lærere jeg har været så heldig at møde, har alle bakset og bakser med de autoritære sider af sig selv og deres tradition. De oplever – helt berettiget – at de forvalter beriget åndeligt uran, og at der derfor er nødt til at være strenge adfærdsregler omkring spiritualitetens kernerreaktorer. Samtidigt med at de langsomt opdager at hvis de skal have nutidige medarbejdere med ind i fusionsprocessen (hvis det er ok jeg sammenblander to forskellige slags kerneprocesser, men spiritualitet er paradoksal), skal de indstille sig på et dybere ligeværd og en højere frihedsgrad end selv den mest demokratisk indstillede af dem, havde forestillet sig.
Denne gensidige respekt og accept – der aldrig før i historien har været en del af den spirituelle træning, men som i dag, tror jeg, er uomgængelig – skal på en måde, der endnu er uklar, eksistere samtidigt med erkendelsen af at læreren er vågnet, og eleverne endnu ikke er det.
På dette sted i bevidstheden, med en praksis og en dybere kontakt med en lærer, møder kunstneren sine forældrearketyper i skærpet form. Eller: Det gør jeg i hvert fald.
Ethvert kunstnerisk udtryk er, hvad enten det er bevidst eller ej, i en eller anden form for balance med kunstnerens grundtraumatik der altid består af en strukturering omkring forældrearketyperne. Enhver der kan skabe et autentisk udtryk, har, til en eller anden grad, viklet sig ud af barndommen og har nået en frihed i forhold til sin fortid, i hvert fald en kreativ frihed. En kunstner med et autentisk udtryk, som har boldøje, er til en eller anden grad blevet sig selv.
Men ikke helt sig selv.
Ethvert kunstværk beder jo om at blive elsket af publikum. Kunstneren er også altid et barn der beder om opmærksomhed, som har projiceret mor og far ud på offentligheden. Så også på det sted er tvillingesøstrene forskellige. Den spirituelle søster vil helt og fuldstændig fri af far og mor, den kreative søster vil leve i den vekslende smerte og vellyst mellem på den ene side igen og igen at forsøge at blive bekræftet af publikum og på den anden side den dybe ensomhed der igen og igen vender tilbage, fordi forløsende bekræftelse aldrig kan komme udefra.
Da jeg var i slutningen af 30erne og opsøgte Jes, blev de indre forældrebilleder, der da til

en vis grad var løst eller sluppet, reaktiveret. For traumer er som regel kun løst til en vis dybde.
Disse genopblussede forældrebilleder interfererer forstyrrende med den kreative proces. For den meditative proces bevæger sig mod at opdage først at ens bevidsthed – i sit essentielle aspekt – er ét med lærerens, og derfra til at den er ét med alle menneskers. Den meditative søster bevæger sig mod læreren for at blive ét, ikke med lærerens person, men med de højere aspekter af hans eller hendes bevidsthed. En proces der altid går gennem intense og rystende kærligheds- og afvisnings- eller skuffelsesfølelser mellem lærer og elev.
Mens den anden søster insisterer på sin selvstændighed, sin originalitet, sin kunstneriske persona, sin pensionsopsparing, sin fulde, ukrænkelige frihed.

Er der en løsning? Kan intens kreativitet i moderne forstand eksistere i samklang med meditative opvågningsprocesser?
Altså, her inde fra fugleburet: Det tror jeg. I de sidste par år har jeg tænkt at det måske alligevel kan lade sig gøre. At kreativiteten længere inde ikke behøver forældrearketypernes opspænding, ikke behøver gennemspille det evige forsøg på at blive accepteret af læserne. At der måske findes en kreativ intention og et udtryk der ikke forventer noget særligt til gengæld.
Om jeg kan finde derhen, véd jeg ikke. Men jeg tror at nogen vil kunne.

Den moderne kunst er født ud af oplysningstiden. Den er udviklet som en scene hvorpå det opstigende borgerskab kunne udtrykke og skabe sine erfaringer. Kunne udvikle et sprog for nye niveauer af, og former for, den empati der opstod nu hvor de nye samfundsforhold og den generelle bevidsthedsevolution muliggjorde nye venskaber, nye relationer mellem børn og voksne, ægteskaber der ikke kun var styret udefra af økonomiske og familiemæssige hensyn. Muliggjorde en ny kvindelig identitet.
Kunsten har altid også været et eksperimenterende vækstrum for empati.
Det er den fortsat. Hvis kloden står overfor – og hvis menneskeheden ikke på en balanceret måde kan fortsætte uden – det spring i empati som den amerikanske økonom og samfundsforsker Jeremy Rifkin (og flere af forfatterne i denne artikelføljeton) taler om, så vil kunstens seismograf sandsynligvis opfange disse dybe bevægelser i undergrunden på et tidligt tidspunkt.
Hvordan seismografen vil slå ud er svært at sige. For der er også den mulighed at de globale rystelser bliver så voldsomme at apparaterne bryder sammen. At kulturerne forråes.
Kunst, meditation og kærlighed er overskudsfænomener. Som, hvis det enkelte menneske og fællesskabet presses for hårdt, begynder at bryde sammen.

Vi var omkring 15 børn der legede sammen på den vej hvor vi havde sommerhus da jeg var barn. Jeg husker de lege som, ja, nogle af barndommens mest attraktive erindringer: Naturen, havets nærhed, smagen af pandekager, de voksnes ferie-afslappelse. Den måde legen og dens strøm af idéer får kroppen og hjertet til at gløde. Gør nærværet vibrerende intenst.
Siden har fem af de 15 børn begået selvmord. Jeg véd ikke hvorfor, forstår dybest set ikke hvorfor. Jeg kan se dem for mig, det er som om det bare er et øjeblik siden vi legede, som om jeg kan strække hånden ud og røre ved dem.
Jeg ville ønske man kunne have fortalt os noget dengang. Kunne have foregrebet noget. Jeg tror det kan lade sig gøre at formidle redskaber til børn. Ikke løsninger, men redskaber hvormed de selv kan finde deres egne løsninger. Redskaber frisat fra religion og dogmatik.
Blandt de redskaber er den indadvendte opmærksomheds centrering og afslapning, og kreativitetens udvikling af det enkelte menneskes udtryk, vores mulighed for at meddele os langt indefra og blive forstået, blandt de vigtigste.
Det er de i hver fald for, hokus pokus, mig.

Peter Høeg
født 1957, er forfatter og underviser. Han bor I tilknytning til Vækstcenteret I Nørre Snede hvor han er en del af den faste undervisningsgruppe. Han er medstifter af foreningen Børns Livskundskab og har selv fire børn.

Foto: Mikkel Strandbygaard